

RESNICA O IMPLANTATIH

PIŠE: NIVES PUSTAVRH, FOTO: GREGA ŽUNIČ

Ali tudi vi po že neštetem obisku zobne ordinacije hudomušno pomislite, da bi svoje zobe najraje zamenjali s protezo, saj menite, da imate "slabe zobe" – ali pa zgolj zato, da bi bil vaš nasmeh naposled popoln? Pri tem se nam nemudoma pred očmi prikaže podoba porcelanasto belih zob na implantatih. Pravljična podoba? Pri asist. mag. Matjažu Golobiču iz Zobozdravstvene ordinacije MG Dental v Ljubljani smo preverili, ali so zobni vsadki res tako popolna rešitev – in kdaj sploh pridejo v poštev.

Zobni vsadki služijo za nadomeščanje izgubljenih zob, vendar niso nujno prva izbira. Izdelava protetičnih konstrukcij, podprtih z zobnimi vsadki, in redno vzdrževanje le-teh, zahteva strokovno delo zdravnika in njegove ekipe, v enaki meri pa tudi pacientovo sodelovanje. Sodelovanje med zobozdravnikom in pacientom je namreč veliko pomembnejše kot pri izvedbi protetike na lastnih zobeh, saj so za dolgoročen uspeh redni kontrolni pregledi in izvrstna ustna higiena ključnega pomena. "Tkiva ob implantatu, dlesen in zlasti kost, v katero je vraščen

O kakovosti storitev ne moremo sklepati zgolj po ceni, poudarja **asist. mag. Golobič**. Pri odločitvi za implantate nas mora bolj kot cena voditi odnos z zobozdravniško ekipo. Pomembno je, da dobimo natančne informacije o različnih možnostih protetične rehabilitacije, o njihovih prednostih in slabostih, predvsem pa informacije o našem ustnem zdravju. Če nam zdravnik ne bo povedal, da imamo parodontalno bolezen ali ne bo redno spremljal stanja tkiv ob zobnem vsadku, namreč utegnemo vsadek celo izgubiti. Zato se tudi ne smemo bati postavljati vprašanj ali iskati drugo mnenje.

zobni vsadek, so na škodljive učinke bakterijskih zobnih oblog bistveno manj odporna kot tkiva ob lastnih zobeh, zato je odločitev za zobni vsadek dolgoročna obveza tako za zobozdravnika, kot pacienta," poudarja asist. mag. Matjaž Golobič.

Prednosti in slabosti

"Paciente moramo temeljito seznaniti o lastnostih protetičnih konstrukcij na zobnih vsadkih, kakšne so prednosti in slabosti, ter jim predstaviti, kako bodo morali skrbeti za zobne vsadke. Gotovo uporaba zobnih vsadkov za podprtje protetičnih konstrukcij pacientom nudi številne prednosti. Kadar umetne zobe podpremo z implantati, se lahko izognemo izdelavi klasičnih fiksno-protetičnih del (mostičkom). Prednost zob na implantatih v primerjavi z mostičkom je v tem, da ni potrebno brusiti lastnih zob (tako varujemo zobna tkiva), kar je bistveno zlasti takrat, ko so ti zobje zdravi. Z uporabo zobnih vsadkov se lahko tudi izognemo delni protezi, ko zaradi prevelikega števila manjkajočih zob mostička ne moremo namestiti. Zobni vsadki imajo zelo pomembno vlogo tudi pri stabilizaciji zobnih protez. To je še posebej pomembno pri stabilizaciji spodnje totalne proteze, saj so tam anatomski pogoji slabši kot pri zgornji. Z dvema zobnima vsadkoma, ki podpirata in stabilizirata spodnjo totalno protezo, lahko izboljšamo kakovost žvečenja, hranjenja, govora in posledično tudi življenja. Dobra lastnost zobnih vsadkov je tudi ta, da jih lahko vstavljamo ne glede na starost pacienta."

Niso za vsakega

Toda za protetične rehabilitacije z zobnimi vsadki ni primeren vsakdo, čeprav je absolutnih kontraindikacij zelo malo, poudarja asist. mag. Matjaž Golobič. Zobni

vsadek avtomatsko odsvetujejo le pacientom, pri katerih je zdravstveno stanje tako, da oralni kirurški poseg ne pride v poštev. Poleg tega obstajajo številna stanja in bolezni, ki predstavljajo tako imenovane dejavnike tveganja, ki zmanjšujejo možnost, da bo oskrba z zobnim vsadkom uspešna skozi dovolj dolgo časovno obdobje. "Pri pacientih, pri katerih parodontalne bolezni ni mogoče pozdraviti, obstaja velika možnost, da bo ob zobnih vsadkih prišlo do vnetja. Take težave lahko nastopijo tudi pri pacientih, ki ne skrbijo dovolj dobro za ustno higieno in ne hodijo na redne kontrolne zobozdravniške preglede. Potrebno je poudariti, da je zdravljenje vnetja ob implantatu, zlasti ko poleg dlesni zajame tudi kost (periimplantitis), bistveno težje kot zdravljenje vnetja ob lastnem zobu in da so pogosto potrebni ponovni kirurški posegi. Težave povzročajo tudi razvade, kot sta kajenje in pretirano uživanje alkohola, in določene bolezni kot sta neurejena sladkorna bolezen (nihanje krvnega sladkorja) in napredovala osteoporozna." Preden se zobozdravniki odločijo za najboljšo rešitev, razmislijo o vseh teh dejavnikih tveganja in se pogovorijo s pacientom.

Pred posegom – načrt

Preden se zobozdravnik odloči o tem, katera protetična rešitev je najprimernejša, mora pacient opraviti ustrezna slikanja (ortopan – tomogramski posnetek ali CT-slikanje), na katerih je možno izmeriti razpoložljivo količino kosti. Zobni vsadek namreč s kirurškim posegom vstavijo v čeljustno kost, ki jo je v primeru premajhne količine možno s posebnimi kirurškimi postopki dograditi. Poleg tega mora zobozdravnik določiti pravo mesto za zobni vsadek, ki je odvisno od vrste (snemna, fiksna) in obsežnosti

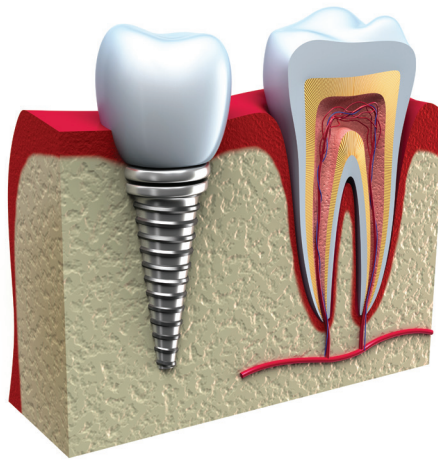
protetične konstrukcije. "Zobni vsadki so namenjeni podpori protetične konstrukcije in njihova pozicija mora omogočati izvedbo protetike, ki bo pacientu omogočala dobro žvečenje, govor, videz in ne nazadnje dobro higieno."

Koliko vsadkov?

Po sodobnih estetskih in funkcionalnih kriterijih je mogoče nadomestiti tako rekoč vsak manjkajoči zob, razlaga sogovornik, kar pa ne pomeni, da moramo za vsak zob uporabiti svoj implantat. "Kadar nadomeščamo več zob v vrzeli, se lahko odločimo za manj vsadkov in z njimi podpremo mostiček. Načeloma lahko en vsadek nosi en zob, dva vsadka pa lahko nadgradimo z mostičkom z največ štirimi enotami. Dva vsadka v spodnji čeljusti lahko podpirata totalno snemno zobno protezo, v zgornji čeljusti pa zaradi razporeditve žvečnih sil in manj kakovostne kosti za to potrebujemo štiri vsadke. Za izdelavo fiksne implantatno podprte protetične konstrukcije v spodnji čeljusti potrebujemo štiri do šest zobnih vsadkov, v zgornji čeljusti pa pet do osem. Tudi snemno delno zobno protezo lahko podpremo z enim ali dvema vsadkoma, ki jim rečemo strateški vsadki. Ti preprečujejo posedanje proteze, jo stabilizirajo in s tem lastne zobe, ki sicer nosijo delno protezo, varujejo pred preobremenitvijo."

Poseg ni boleč

Sam poseg vstavitve zobnega vsadka v čeljustno kost za telo ni pretirano obremenjujoč in v večini primerov po posegu antibiotično zdravljenje ni potrebno, postopek pa poteka v lokalni anesteziji in zato ni boleč. Kirurški pristop zahteva prekinitvev dlesni v manjšem ali večjem obsegu, odvisno od primera, pripravo ležišča za zobni vsadek v čeljustni kosti in vstavitve samega vsadka. Gotovo pa je uspešnost vraščanja vsadka s čeljustno kostjo močno odvisna od natančnosti in kakovosti kirurške tehnike. Poseg za vstavitve enega zobnega vsadka traja približno eno uro – skupaj s pripravo. Odvisno od pacientovih potreb in želja se lahko opravi vstavitve tudi več vsadkov hkrati. Na koncu posega rano zašijejo. Vraščanje implantata v čeljustno kost strokovno imenujejo osteointegracija, in v spodnji čeljusti traja od tri do štiri mesece, v zgornji pa štiri do šest mesecev. Navadno se šele po tem času na

vsadke namesti končna protetična konstrukcija, v vmesnem obdobju pa zobozdravnik poskrbi za začasno protetično rešitev. Alergij na zobne vsadke ni, vendar pa se pri zelo majhnem deležu pacientov zobni vsadek ne zraste s kostjo, še razloži sogovornik, vendar je v tem primeru mogoče vsadek odstraniti, počakati, da se kost zaraste, in ga nato vnovič namestiti. Drugi poseg je navadno uspešen.

Ključna je ustna higiena

Zelo pomembno je, pripoveduje sogovornik, da je protetično delo na zobnih vsadkih izvedeno tako, da pacientu omogoča dobro čiščenje. Ustna higiena je namreč ključna za varovanje oziroma ohranjanje zobnih vsadkov. Če ima pacient težave s parodontalno boleznijo ali ima druge dejavnike tveganja, je to še toliko pomembnejše. "Higiena je tudi eden od razlogov, da vedno pogosteje na zobnih vsadkih izdelujemo snemne konstrukcije, zlasti starejšim pacientom. Takšno protetično konstrukcijo, ki jo pacient nosi popolnoma enako kot fiksno konstrukcijo, lahko vsak dan sname in delčke zobnih vsadkov, ki gledajo izven dlesni v ustno votlino, temeljito očisti in nato konstrukcijo namesti nazaj v usta." Večinoma velja, da je za dobro ustno higieno potrebno čiščenje zob dvakrat na dan. Osnovni pripomočki, ki so nenadomestljivi in so povsem enaki kot pri čiščenju lastnih zob, so zobna ščetka in medzobne ščetke ali zobna nitka. Koristni so lahko tudi drugi pripomočki: električne zobne ščetke, vodne prhe ipd. Zobozdravnik, ki redno kontrolira uspešnost našega čiščenja, nas mora tudi poučiti o najprimernejši negi.

Redni pregledi na tri mesece

Pogostnost pregledov pri

Zobni vsadek je nadomestek za manjkajoči zob v obliki korenine. Čeprav je po videzu podoben vijaku, gre za posebno oblikovano in obdelano titanovo kovino, ki jo zobozdravnik s kirurškim postopkom vstavi v čeljustno kost in kasneje nadgradi z zobom ali večjo protetično konstrukcijo.

zobozdravniku je odvisna od dejavnikov tveganja za nastanek vnetja tkiv ob vsadku. Pri nekaterih pacientih so nujni na tri do štiri mesece, saj je to obdobje, v katerem je potrebno profesionalno očistiti zobne obloge. V nasprotnem se poveča verjetnost, da bo napredovanje vnetja zajelo kost ob vsadku, kar lahko vodi tudi do izgube zobnega vsadka. Če dejavnikov tveganja ni, so intervali med posameznimi pregledi daljši. Zobozdravnik v začetku enkrat na leto, kasneje pa na dve leti, opravi rentgensko slikanje, s katerim preveri stanje kosti ob zobnem vsadku. Dopustno je, da se ob vsadku vsako leto izgubi delček kosti – v prvem letu do 1 milimetra, pozneje pa do 0,1 milimetra na leto. V štiridesetih letih bi torej lahko izgubili do 4 milimetre kosti. To pomeni, da je ostane dovolj, da z njim živimo več desetletij, vendar le v primeru, da je vsadek dobro vstavljen in da uspešno kontroliramo dejavnike tveganja za vnetje ob vsadku, zlasti da skrbimo za izvrstno ustno higieno, poudari sogovornik.

Najboljši vsadek je naš zob

Kljub številnim prednostim, ki jih prinašajo zobni vsadki, velja, da je lasten zob najboljši vsadek. Pomembno je, da storimo vse, da ohranimo ustno zdravje in lastne zobe. "Najpomembnejša sta skrb za odlično ustno higieno in zdrava usta, ker tako ohranimo lastne zobe. Seveda bo kljub temu kak zob propadel – šele takrat bomo razmišljali o nadomestitvi z zobnim vsadkom. Do pravih odločitev in pravih protetičnih načrtov lahko pridemo le skupaj s pacientom, ko se pogovorimo o vseh možnostih, prednostih in izzivih, ki spremljajo rehabilitacijo z zobnimi vsadki," sklene asist. mag. Golobič. □